אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת תצא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח"י שבט תרע"ג - יפו
נמען: אגודת 'פרי הארץ'

ברכה לאסיפה המעשית הראשונה של אגודת 'פרי הארץ' לנטיעת אתרוגים כשרים. האתרוג המורכב על לימון, כמו כל האתרוגים במטעי הנכרים, פסול לפי רוב הראשונים והאחרונים. היוונים התעשרו מכספי ישראל משום שהטעו בשקר. אם לא יינטעו פרדסים כשרים, המצווה תיפסק מן העולם. הרב קוק קורא לישראל להעדיף אתרוג משומר על פני יופי חיצוני שבא מהרכבת איסור, ומבטיח לעמוד לצידם בכל כוחו.

עיקרי הדברים

- ברכה לאגודת 'פרי הארץ'.
- פסול אתרוג מורכב.
- הצלת המצווה ובניין הארץ יחד.
- 'חן ויופי זה... שקר והבל'.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ח"י[4] שבט תרע"ג[5].

עז ועצמה, חיים וברכה, ועתרת שלו[6], לכבוד האלופים היקרים, סוד ישרים אנשי חיל, יראי אלקים. המעוטרים בחבת קודש, לקומם נשמות ארץ חמדה, ועל ידה להחזיר עטרה של מצוה כמאמרה אגודת "פרי הארץ" יכוננה עליון.

אחי וגבירי,

ממעמקי לב ונפש הנני שולח לכם את ברכתי לאסיפתכם המעשית הראשונה, הנכונה להיות בעזה"י[7], באור ליום י"ט דנא, כאשר הואלתם בטובכם לבשרני. ויהי נועם ד' עליכם לכונן מעשה ידיכם, לגאון ולתפארת, ולדור אחרון יחרת שמכם ופעלכם הטוב לטובה ולברכת עולמים, בתור חלוצים המקיצים לתחיה עורק-חיים חשוב של יסוד ישוב ארץ ישראל. ועל כל זה, בתור המשיבים לאומה כולה, לכל עדת ד' הגוי כולו, את האבדה המתבקשת, היא מצות אתרוג כשר כדת של תורה., העומדת חלילה להתמוטט מיד ולדורות, אם לא נחיש לה עזרה מקודש מארץ חמדה, ומעבודת בניה-בוניה מישבי שוממותיה, באור ד' המאיר בנשמות שבי ציון, מהשרידים אשר ד' קורא, המכירים את תעודתם בחיים, אשר קורא להם על פי גורלם להיות ראשונים לכל בית ישראל, להפוך ערבותינו לעדן ושוממותינו לגן-ד'.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 ח"י - שמונה עשרה (18)
5 תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
6 שלו' - שלום
7 בעזה"י - בעזרת השם יתברך

ואנכי בעניי, הנני בעז"ה[8] בכל כחי עומד לחזק את ידיכם בעבודת הקודש הזאת, ואקוה שקולנו ביחד עם מעשה ידינו ימצאו להם לבבות מרגישים מעברים, וידים עוזרות בפועל ובמעשה. רק אתם, אחי האהובים, היו לבני חיל, חזקו והתחזקו, למען עמנו ולמען ערי אלקינו ולמען קדושת המצוה הקדושה הזאת, ההולכת ומתחללת ביחוד מידי בני נכר אשר פיהם דבר שוא. כי הלא אנו כולנו יודעים, שעל עצם הדבר שאתרוג המורכב על גבי לימון, כמו שהם כל האתרוגים ממטעי הנכרים, כעת בימינו, שהוא פסול למצוה ולברכה, לדעת כלל עדת ישראל, ההולך בדרכי החיים של התורה והמצוה, על פי הוראת גאוניו וגדולי הדורות הראשונים והאחרונים, שרובם ככולם לא פסקו מהודיע פה אחד, את דעתם הקבועה בקודש, את פסולו ההחלטי של המורכב הנ"ל[9]. על עצם דבר זה, אין הענין צריך אימוץ משום אדם, ומי יבא אחרי המלכים, מלכי רבנן, ראשונים כמלאכים ז"ל[10], את אשר עשוהו, וישבו על מדוכה זו והחליטו את פסקם לפסול את ההרכבה האסורה הנ"ל. וכל החיל אשר עשו להם היונים, מדמיהם של ישראל, בעד אתרוגיהם המורכבים בהרכבה הפסולה, לא בא להם מכחה של הוראה, שהרהיב עז, חלילה, אחד מחכמי הדורות להחליט למעשה, שהאתרוג המורכב על גבי לימון כשר הוא, חלילה וחס, רק פשוט מפני שהטעו בשקר את המון עמנו, ויחד עם זה את רבים מחשובי הזמנים, וכחשו את תרמית ההרכבה האסורה, עד שיצאו המצדדים לפעמים באיזה צד היתר לומר, אולי ראוי להאמין לדבריהם, ולהחזיק את האתרוגים שלהם בחזקת כשרות, כלומר שלא הורכבו הרכבת איסור, על גבי לימון.

אבל כעת שאנחנו כולנו הננו עדים, שיכולים אנו להעיד על זה את השמים ואת הארץ, שכל הפרדסים שביד בני נכר, שמהם יוצאים שפעת האתרוגים ברובם, שאחינו ב"י[11] מוסרים בעדם אלפים ורבבות רבות, מדי שנה בשנה, לידי שונאיהם מנדיהם, הם כולם מורכבים הרכבה אסורה ופסולה, כי כך היא דרכה של מצב הגננות הרגילה בימינו. כמה ידאב לבנו לראות שמצוה אחת ממצותיה של תורה, שכל חפצינו לא ישוו בה, הולכת ונאבדת ממנו ע"י[12] עטים של זרים הללו, המלעיבים בקדשי שמים.

וכמה גדול הוא הצער הנורא כאשר נשים על לב, שאם לא נחלץ חושים, להציל כעת את המצוה הקדושה הזאת, ע"י נטיעת פרדסים כשרים ומשומרים בידי אחינו המעבדים את ארץ חמדתנו, אז יבא הדבר לידי משבר נורא כזה, שהמצוה החביבה הזאת במאמרה תאפס ותחדל מן העולם. כי הנטיעות הכשרות המעטות הולכות וכלות, ולנטע במקומן אחרות אין איש שם על לב, כי-אם להפך, הגוים כובשי שוק האתרוגים מוסיפים עוד לכלות את כל מטע כשר ולנטוע במקומו מטעים של אתרוגים מורכבים על גבי לימונים ואנכי הנני רואה בזה יד ד' לטובה, כי סוף-כל-סוף יפקח ישראל את עיניו ויאמר מתי אעשה גם אנכי לביתי, ומצוה קדושה זו תהיה לאחת מן הצינורות, ששפע חיים לישוב ארצנו הקדושה ע"י אחינו יזל על ידם, ותחת להשפיע המון כסף לידי זרים, במחירם של אתרוגים מורכבים פסולים, יזלו הפלגים הללו להיות לכח עובד ופועל בהרי ישראל, לחזק את ידי העובדים במטעי האתרוגים המשומרים בטהרת הכשרות כדת של תורתנו הקדושה.

ואתם, אחי היקרים, היו אמיצי לב וחזקו ואמצו בימין ד' רוממה, העושה חיל, ואל יפול רוחכם מפני המכשולים הרבים המונחים על דרך הקודש. כי נוכח ד' דרככם, והצדק האמת והאמונה נר לרגלכם, ורשאים אתם לקוות שדרככם, דרך צדיקים זה, יהיה כאור נוגה ההולך ואור, ומשאת נפשכם תעשה חיל מפרק לפרק ומתקופה לתקופה, ובקרוב יראו עינינו וישמח לבנו לראות הדר המצוה כמאמרה, השבה לתחיתה, ופרדסי האתרוגים הכשרים באמת,

---

8 בעז"ה - בעזרת השם

9 הנ"ל - הנזכר לעיל

10 ז"ל - זכרונו לברכה

11 ב"י - בני ישראל

12 ע"י - על ידי

הולכים ומתרבים ע"י אחינו הנאמנים לד' ולארצו, עד אשר בעתיד לא רחוק, נוכל בבטחה לבשר בעז"ה, לכל קהל עדת ד', נוצרי אמונים ולוקחי מצות, שכבר יש בידינו להשפיע להם מטוב הארץ, פרי עץ הדר, כשר ומהודר באמת, לפי הסיפוק הנדרש לכל האומה כולה, בכל מקומות מושבותיה.

וגדולי הדור, הגאונים, וכל קדושי עליון הצדיקים, אשר בהם ישראל יתפאר, ונפשות הגוי כולו, שלמי אמונים, אליהם מקושרות באמונה וחבת ידידות קודש, יצאו חוצץ כולם, להודיע את האמת הגלויה ואת ההלכה הברורה, שההידור העיקרי של האתרוג, קודם לכל הידור, הוא שיהיה כשר, ושיהיה שם אתרוג עליו בבירור, ויצאו להקדים אתרוג כשר המשומר מהרכבה פסולה, אפילו אם יפיו החיצוני לא ירהיב כ"כ[13] את העין הרואה לפנים, לעומת האתרוג הבלתי נודע שסתמו הוא מורכב בימינו, וק"ו[14] המורכב הודאי, שאין ראוי לדבר בו כלל, אפילו אם יהיה לוקח בחינו ויפיו כל לב. כי חן ויופי זה, שבא מהרכבת איסור, שקר והבל הוא לגבי דרישת התורה והמצוה כמאמרה. ועל פי דברי חכמים, חכמי הדור וגדוליו, ד' עליהם יחיו, יטה ישראל שכם אחד לדרוש אחרי האתרוגים הכשרים מעשי ידיכם, אחים חביבים, ומדי שנה בשנה תחזקו להוסיף אומץ ולהגדיל מטעים, עד אשר כרצות ד' דרכנו, תכבש לפנינו דרך ד', והאתרוג הכשר יקח לו את עמדתו הראויה לו בישראל, ויהיה גם כן לכלי מחזיק ברכה לאימוץ ישוב ארץ חמדה, ולחזק ידי בוניה מפריחי מטעיה.

ואני תפילה, יכונן ד' את מעשי ידיכם לברכה, וישכין בפוריכם אהבה ואחוה ושלו'[15] וריעות, ואגודתכם, שעל ארץ צבי נוסדה, תהיה אגודת עולמים, וכנסיה לשם שמים סופה להתקיים, כעתירת קשור באהבתכם, מצפה לאור ישועת אסירי התקוה, שבי לבצרון, ולחמדת מצות ד' כתורת משה מורשה, ישראל וישורון,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

עבד לעם קדוש על אדמת הקודש פעה"ק[16] יפו והמושבות תובב"א[17].

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

13 כ"כ - כל כך

14 וק"ו - וקל וחומר

15 ושלו' - ושלום

16 פעה"ק - פה עיר הקודש

17 תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן